

Dorp

De natuur houdt niet op waar de bebouwde kom van Katwijk begint. Integendeel; ook midden in dorp en stad valt op natuurgebied veel te beleven. Er zijn tegenwoordig zelfs 'stads-safari's'. Je moet er wel oog voor hebben. In Katwijk zijn de meeuwen niet te missen. Ree en Vos schuimen ook in het donker door het dorp. De Gierzwaluw is al een stuk geheimzinniger en zoeken naar bijzondere plantjes loont.

Kleine Mantelmeeuw

Nog niet zo lang geleden broedden er helemaal geen meeuwen op de daken in de bebouwde kom van Katwijk. Dat is pas begonnen begin jaren tachtig, toen de duinen niet meer aantrekkelijk waren als broedgebied omdat de **Vos** hier (weer) op het toneel was verschenen. Mantelmeeuwen broeden heel graag op daken, dakkapellen en schoorstenen. In tegenstelling tot de Zilvermeeuw, die het hele jaar in Katwijk te zien is, trekt de **Kleine Mantelmeeuw** in het najaar weg, om in Zuid-Europa en Noordwest-Afrika te overwinteren. In maart zijn ze meestal al weer terug.

Huiszwaluw

De naam zegt het al, de **Huiszwaluw** is een vogel die bij de huizen voorkomt. Niet bij elk huis, want in en rond de bebouwde kom van Katwijk is het een schaarse broedvogel. Belangrijk is dat er *natte plekjes* zijn waar het benodigde bouw materiaal kan worden verzameld. Vanwege de 'overlast' die de vogels geven (uitwerpselen, veertjes) worden in Nederland de nesten vaak hardhandig verwijderd. In zuidelijke landen is men verdraagzamer jegens deze huiselijke zwaluwtjes. Daar zijn ze ook veel algemener. Nesten verwijderen mag natuurlijk ook niet. De Huiszwaluw is een *beschermde* soort. Vanwege de zorg om de achteruitgang van de Huiszwaluw is 2018 uitgeroepen tot *Jaar van de Huiszwaluw*. Ook in Katwijk is er dan extra aandacht zijn voor deze soort en zijn broedlocaties.

Huismus

Nog steeds zijn er veel **Huismussen** in Katwijk, maar er zijn ook hele wijken waar geen Huismus (meer) te zien is. Huismussen zitten meestal onder de eerste rij dakpannen boven de *dakgoot*. De massale overstap naar dichte dakpannen, met het oog op betere isolatie, is funest voor de Huismus. Ze hebben behalve goede nestgelegenheid ook verder nog aardig was eisen: zaden (onkruid!), insecten voor de jongen (groene hoekjes), beschutting (heggen en klimop) en stukjes kale grond. Huismussen nemen namelijk heel graag een 'zandbad'. Vervang dus niet alle heggen door stenen muurtjes en stop met dat betegelen van tuinen.

Deens Lepelblad

Bij ons is het mooie, lekker ruikende **Deens Lepelblad** niet alleen in het duin te vinden, maar ook op zandige plekjes in het dorp en dankzij het winterse strooizout ook in *wegbermen*. Het is een vroege bloeier: van april tot juni. Het Deens Lepelblad is rijk aan *vitamine C*. Vroeger werd het daarom gebruikt tegen scheurbuik. In ver noordelijke gebieden als Spitsbergen was het plantje dan ook belangrijk voor de gezondheid van onze toenmalige walvisvaarders.

Turkse Tortel

De **Turkse Tortel** kunnen we wel 'de grote *veroveraar*' noemen. Eind jaren vijftig van de vorige eeuw was er nog nergens eentje te zien in Nederland, eind jaren zestig zaten ze al overal in de steden en dorpen. Vanuit Zuidoost-Europa heeft deze soort in korte tijd heel Europa veroverd, en de *opmars* is nog steeds niet gestopt. De Turkse Tortel is een echte vogel van de bebouwde kom. De vanouds in Nederland voorkomende Zomertortel, een trekvogel en meer een vogel van parken en bossen, heeft een omgekeerde ontwikkeling doorgemaakt: van algemene broedvogel naar bijna verdwenen uit Nederland.

Gierzwaluw

Het grootste deel van hun leven brengen de **Gierzwaluw** door in Afrika. In de zomer zijn ze in Nederland om zich voort te planten. Ze vallen op als ze in razende vaart achter elkaar aan zitten door de straten, waarbij ze een hoog, gierend geluid maken. Hun nesten maken ze onder onze dakpannen (*dan moet er wel ergens een opening zijn!*). Het is de enige tijd van het jaar dat ze 'aan de grond' komen. De andere maanden van het jaar **doen ze alles vliegend**: op insecten jagen, drinken en zelfs *slapen!* De Gierzwaluw keert elk jaar terug naar *exact* hetzelfde nestholletje. Het opruimen van oude schuren en renovatie van daken kan dan ook heel slecht uitpakken voor de Gierzwaluw, die in dat geval na een trektocht van duizenden kilometers letterlijk voor een dichte deur komt te staan. Als ze per ongeluk op de grond terecht komen kunnen ze door hun hele korte pootjes en lange sikkelvormige vleugels *niet eens opvliegen*. Dan moet je ze als een vlieger opgooien.

Atalanta

De **Atalanta** bezoekt graag parkjes en tuinen in de bebouwde kom. Uiteraard alleen als daar wat te halen is, bijvoorbeeld nectar uit bloeiende planten of *rottend fruit*. De opvallend getekende Atalanta staat stevast in de *top drie* van de tuinvlindertelling. In de zomermaanden komt de Atalanta massaal Nederland binnen. Hier planten ze zich dan ook voort.

Spreeuw

De **Spreeuw** is een van de gewoonste en talrijkste vogels van Europa. Ook in Nederland kan men in het najaar genieten van de *enorme zwermen* die voor het slapen gaan met duizenden tegelijk indrukwekkende *vliegshows* geven, en in de herfst kunnen we in Katwijk nog steeds groepen van duizenden overtrekkende Spreeuwen zien. In de broedtijd vallen ze op door hun enthousiaste zang op de nok van het dak, vol met zowel knersende als muzikale geluiden, inclusief *knappe imitaties*, die met klapperende vleugeltjes en opgezette keelveren ten gehore wordt gebracht.

Foto's:

Huismus: *Maart van der Bent*
Atalanta, Gierzwaluw, Spreeuw: *René van Rossum*
Deens Lepelblad: *Gerrit van Ommering*
Huiszwaluw: *Gijsbert van der Bent*

